

Čtvrtá přednáška z UCPO

TÉMA:

**Účtová třída 3: Pohledávky, závazky
a přechodné účty**

Obsah účtové třídy 3

- Účtování o pohledávkách a závazcích pojišťovny zahrnuje širokou oblast, do které patří:
  - ◆ zúčtovací vztahy vznikající ze styku pojišťovny s jejími klienty, - tj. pohledávky a závazky z přímého pojištění a zajištění (účtuje se o nich v účtových skupinách Pohledávky z operací přímého pojištění a z operací zajištění a Závazky z operací přímého pojištění a z operací zajištění)
  - ◆ zúčtovací vztahy vznikající z obchodně závazkových vztahů pojišťovny, tj. ostatní pohledávky a závazky (účtuje se o nich v účtových skupinách Ostatní pohledávky a Ostatní závazky)

- ◆ pohledávky a závazky vůči zaměstnancům a institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění (účtuje se o nich v účtové skupině Zaměstnanci, zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění)
- ◆ zúčtování daní a dotací pojišťovny (účtuje se o nich v účtové skupině Zúčtování daní a dotací)
- ◆ přechodné účty aktiv a pasiv (účtová skupina Přechodné účty aktiv a pasiv)

Syntetické účty pohledávek a závazků podléhají rozsáhlé potřebě rozčlenění na analytickou evidenci.

Účtování o pohledávkách z operací přímého pojištění a z operací zajištění

- Dnem uskutečnění účetního případu pro pohledávky z operací přímého pojištění a z operací zajištění ve výši předepsaného hrubého pojistného je okamžik uzavření pojistné smlouvy nebo zajišťovací smlouvy, anebo okamžik, který je definován těmito smlouvami. O pohledávkách se účtuje ke dni uskutečnění účetního případu na vrub příslušného účtu pohledávek bez ohledu na to, zda pojistné bylo či nebylo zapláceno.
- O závazcích se účtuje již v okamžiku uznání (resp. stanovení) výše plnění z ohlášené pojistné události zprostředkovatelem pojišťovny – tzv. předpis plnění.

- V okamžiku uzavření pojistné smlouvy se tedy účtuje o pohledávce za pojistníky na účtu 3xx – Pohledávky z přímého pojištění za pojistníky. Zároveň se o takovém pojistném účtuje jako o výnosu buď na účtu 6xx - Předepsané hrubé pojistné nebo 6xx - Předepsané hrubé pojistné. Název účtu tak sice může být stejný, avšak čísla účtů musí být rozdílná. Který účet bude použit závisí na tom, zda se jedná o hrubé pojistné vztahující se k neživotnímu (číslo účtu pak bude např. 601) či životnímu pojištění (např. účet č. 621). Rozdíl v obsahu účtů však může pojišťovna zachytit již v samotném názvu, stačí, aby jeden účet nazvala Předepsané hrubé pojistné v neživotním pojištění a druhý Předepsané hrubé pojistné v životním pojištění.
- V uvedeném okamžiku se účtuje o tzv. předepsaném hrubém pojistném, které zahrnuje veškeré částky pojistného v průběhu účetního období předepsané v souladu s pojistnými smlouvami, nezávisle na skutečnosti, že se tyto částky vztahují zcela nebo zčásti k pozdějším (jiným) účetním obdobím (tzv. nezasloužené pojistné).

Př:

Pojišťovna uzavřela k datu 1.7.2004 dvě pojistné smlouvy, jednu na neživotní pojištění a jednu na životní pojištění. Smlouva neživotního pojištění (pojištění majetku) byla uzavřena na období jednoho roku, tj. do 30.6.2005, přičemž předepsané pojistné činilo 25 000 Kč a bylo zapláceno na BÚ ke dni podpisu smlouvy. Smlouva životního pojištění byla uzavřena s klientem na 10 let, tj. do 30.6.2014, přičemž celkové pojistné bylo vypočteno na 60 000 Kč a klient je bude platit bankovním převodem v 10 splátkách po 6 000 Kč vždy k 1.7. každého roku trvání dané smlouvy. Zaúčtujte všechny účetní případy související s uzavřením těchto smluv týkající se účetního období roku 2004.

Řešení:

V okamžiku uzavření pojistných smluv se účtuje o pohledávkách za pojistníky ve výši hrubého předepsaného pojistného (tj. 25 000 Kč v případě neživotního pojištění a 60 000 Kč v případě životního pojištění). Tyto částky se zaúčtují na účet 3xx – Pohledávky z přímého pojištění za pojistníky (vede se analytická evidence podle druhu pojištění). Souvztažně se účtuje výnos na účtech v podobě Předepsaného hrubého pojistného v neživotním a životním pojištění (2 samostatné výnosové účty!). Teprve poté se účtují vlastní splátky předepsaného pojistného (úbytek pohledávek a nárůst peněžních prostředků).

3xx – Pohledávky z
přímého pojištění za poj.

6xx – Předepsané hrubé
pojistné v než. poj.

25 000

Předpis pojistného v neživotním pojištění

25 000

25 000

Úhrady pojistného

6 000

Předpis pojistného v živ. poj.

60 000

6xx – Předepsané hrubé
pojistné v živ. poj.

2xx - BÚ

60 000

25 000

6 000

- Tím ovšem účtování nekončí. Okamžitě je totiž nutno provést časové rozlišení předepsaného pojistného. Toto časové rozlišení se provádí prostřednictvím technické rezervy – rezervy na nezasloužené pojistné.
- Nezasloužené pojistné je ta část předepsaného pojistného, která se týká příštích účetních období.
- V našem případě je nezaslouženým pojistným $\frac{1}{2}$ předepsaného pojistného v neživotním pojištění a $\frac{19}{20}$ předepsaného pojistného v životním pojištění, tj. ($\frac{1}{2} \times 25\,000 = 12\,500$ a $\frac{19}{20} \times 60\,000 = 57\,000$)
- V této výši se vytvoří rezervy na nezasloužené pojistné v neživotním a životním pojištění.

Účtování:

5xx – Tvorba rezervy na
nezasloužené poj. v NP

4xx - Rezerva na
nezasloužené pojistné

Tvorba rezervy na nezasloužené poj. v NP

12 500

12 500

57 000

5xx – Tvorba rezervy na
nezasloužené poj. v ŽP

Tvorba rezervy na nezasloužené poj. v ŽP

57 000

Rozšíření o zajištění

- Mnoho pojišťoven uzavírá tzv. zajištění.
- Pokud poté taková pojišťovna uzavře nějakou pojistnou smlouvu, ke které se vztahuje zajištění, je nutno účtovat navíc o postoupení příslušné části pojistného zajistiteli.
- O postoupené pojistné zajistiteli se snižují výnosy pojišťovny na samostatných účtech 6xx –
Předepsané hrubé pojistné NP (ŽP) postoupené zajišťovatelům.

- **Pojišťovna uzavřela k 1.1.2004 pojistnou smlouvu na pojištění majetku s klientem z Lulče (což je vesnice nedaleko od Drnovic, které, jak již víte, jsou kousek od Vyškova😊😊), na niž se vztahuje zajistná smlouva uzavřená se zajišťovnou. V pojistné smlouvě je uvedeno předepsané hrubé pojistné ve výši 100 000 Kč. Pojistná doba činí 1 rok. Na základě zajistné smlouvy postoupí pojišťovna 50% přijatého pojistného zajistiteli.**

Úkol: Zaúčtujte všechny nezbytné operace.

Řešení:

Účtování předepsaného pojistného bude shodné s postupem v minulém příkladu. Navíc však bude nutno tentokrát účtovat o postoupení části pojistného zajistiteli.

- Částka postupovaného pojistného se vypočítá jednoduše: $0,5 \times 100\,000 = 50\,000$ Kč.
- O tuto částku se sníží výnosy na účtu 6xx – Předepsané hrubé pojistné postoupené zajistitelům a souvztažným účtem bude závazkový účet 3xx – Závazky při operacích zajištění.

Účtování:

3xx – Pohledávky z
přímého pojištění za poj.

6xx – Předepsané hrubé
pojistné v než. poj.

100 000

Předpis pojistného v neživotním pojištění

100 000

6xx – Předepsané hrubé
pojistné v NP postoupené
zajistitelům

3xx – Závazky při
operacích zajištění

50 000

Postoupené pojistné zajistiteli

50 000

- Při postopování části pojistného zajistiteli obvykle pojišťovna účtuje zároveň zajišťovně provizi za postoupení části pojistného.
- Tato provize představuje pro pojišťovnu výnos a v první okamžik také pohledávku při operacích zajištění.

Př. Pojišťovna v minulém příkladu naúčtovala zajišťovně provizi ve výši 1 000 Kč. Zaúčtujte.

Řešení:

Pojišťovna účtuje na účet 3xx – Pohledávky při operacích zajištění a 6xx – Provize od zajišťovatelů.

Účtování:

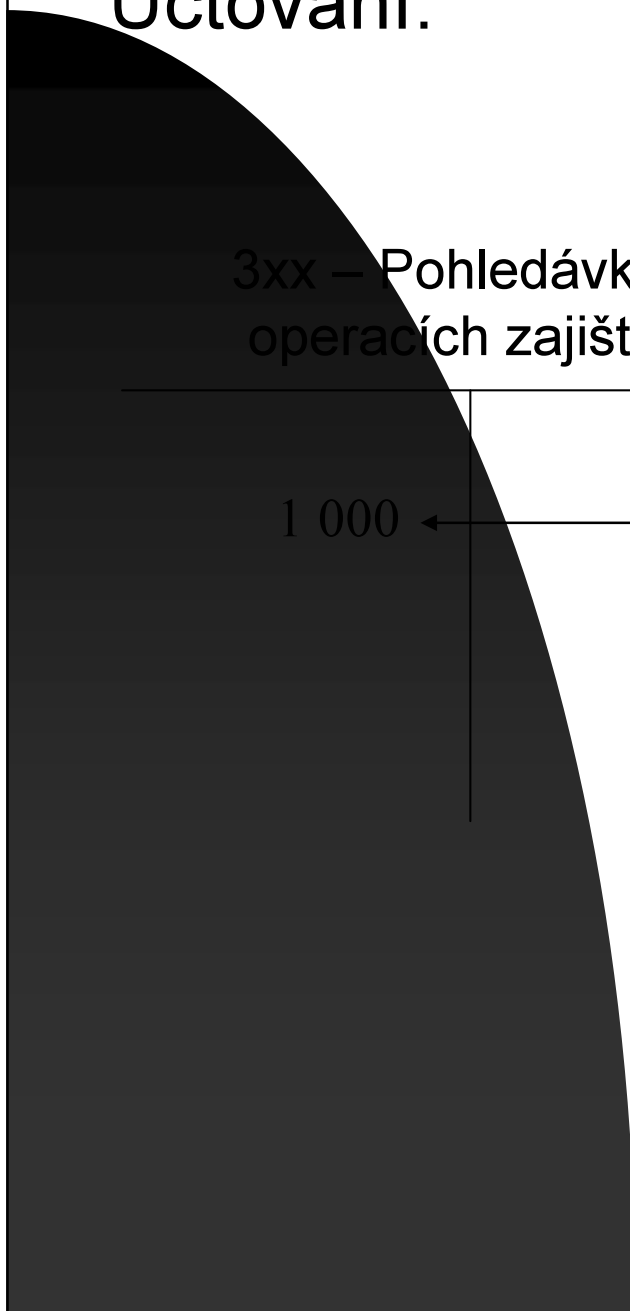
3xx – Pohledávky při
operacích zajištění

6xx – Provize od
zajišťovatelů

Předpis zajišťovací provize

1 000

1 000

Účtování o závazcích z operací přímého pojištění a z operací zajištění

- Dnem uskutečnění účetního případu pro závazky z operací přímého pojištění a z operací zajištění je okamžik uznání či stanovení výšky plnění (závazku) z ohlášené pojistné události.
- O těchto závazcích se účtuje k okamžiku uskutečnění účetního případu bez ohledu na to, zda pojistné plnění bylo již vyplaceno či nikoli.
- Největší oblast závazkových operací v této skupině představují nároky pojištěných na úhradu škod.

Př. Pojišťovně byla nahlášena škoda na majetku pojištěného ve výši 200 000 Kč. Pojišťovna tuto škodu uznala v plné výši a vyplatila pojistníkovi náhradu škody převodem z bankovního účtu. Zaúčtujte.

Řešení:

V okamžiku, kdy pojišťovna škodu uzná se účtuje náklad na účet 5xx – Náklady na pojistná plnění v NP a souvztažně na účet 3xx – Závazky z přímého pojištění vůči pojištěným. Úhrada škody je již jasná.

Účtování:

5xx – Náklady na pojistná plnění v NP

3xx – Závazky z přímého pojištění vůči pojištěným

Uznání závazku pojišťovny z pojistné události

200 000

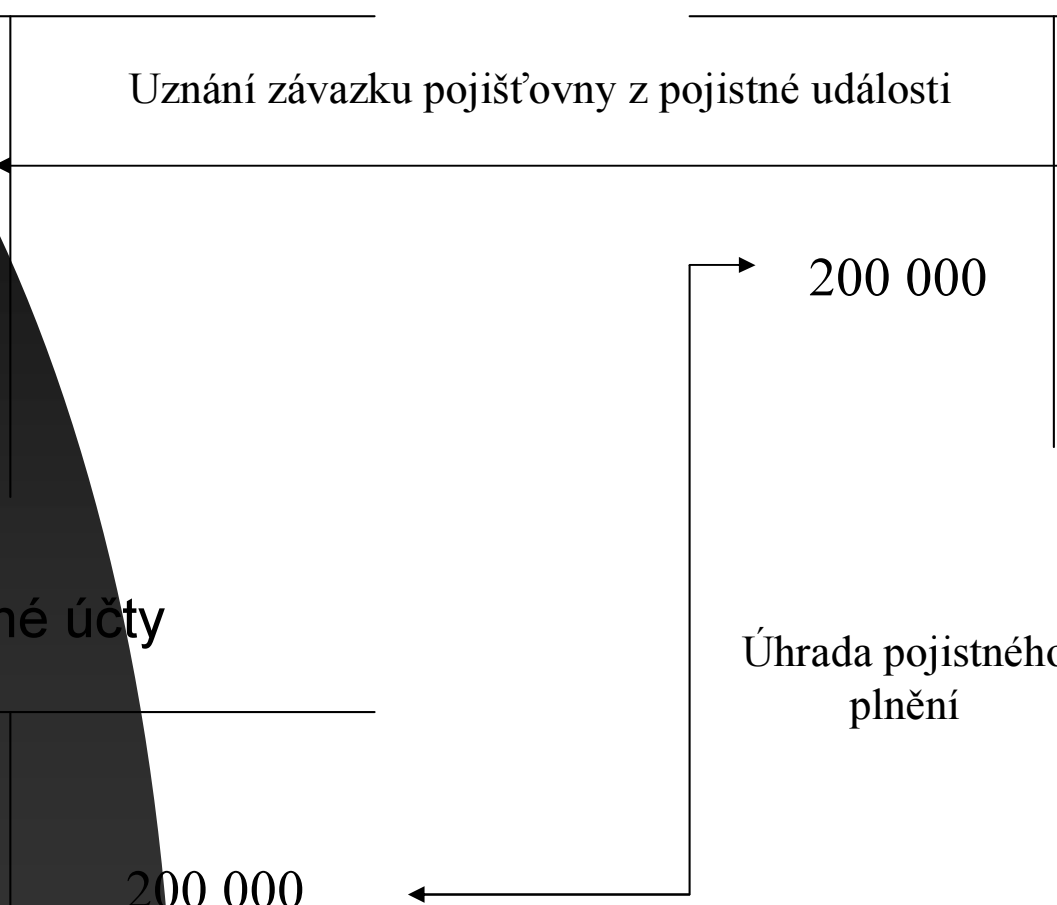
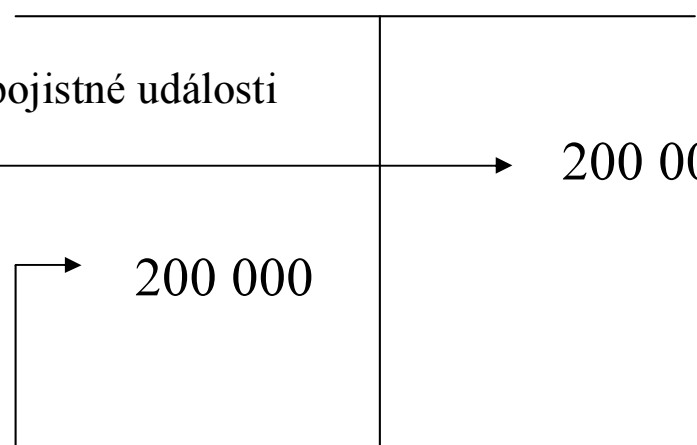
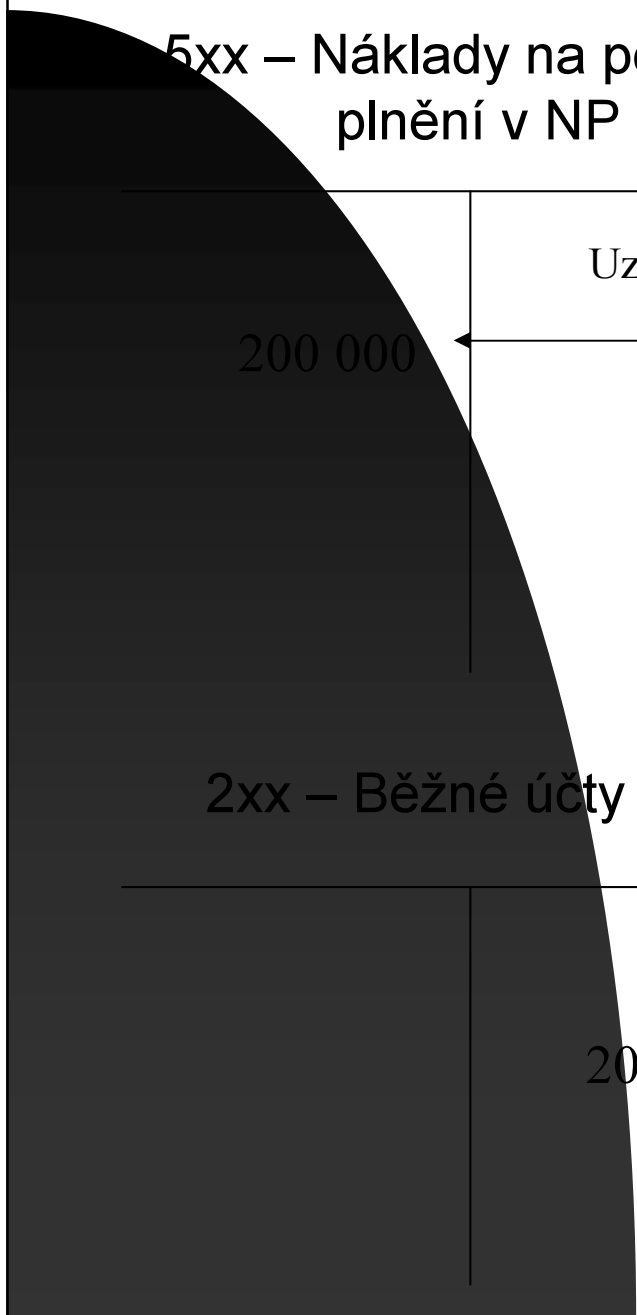
200 000

2xx – Běžné účty

200 000

Úhrada pojistného plnění

200 000

Pokud by se k dané pojistné smlouvě vztahovala
zajistná smlouva, např. ve výši 50%, pak by
pojišťovna snížila okamžitě své náklady o 50%
vzniklé a uznané škody na účtu 5xx – Podíl
zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění,
souvztažným účtem by byl účet 3xx –
Pohledávky při operacích zajištění.

Zaúčtování by pak vypadalo takto:

Účtování:

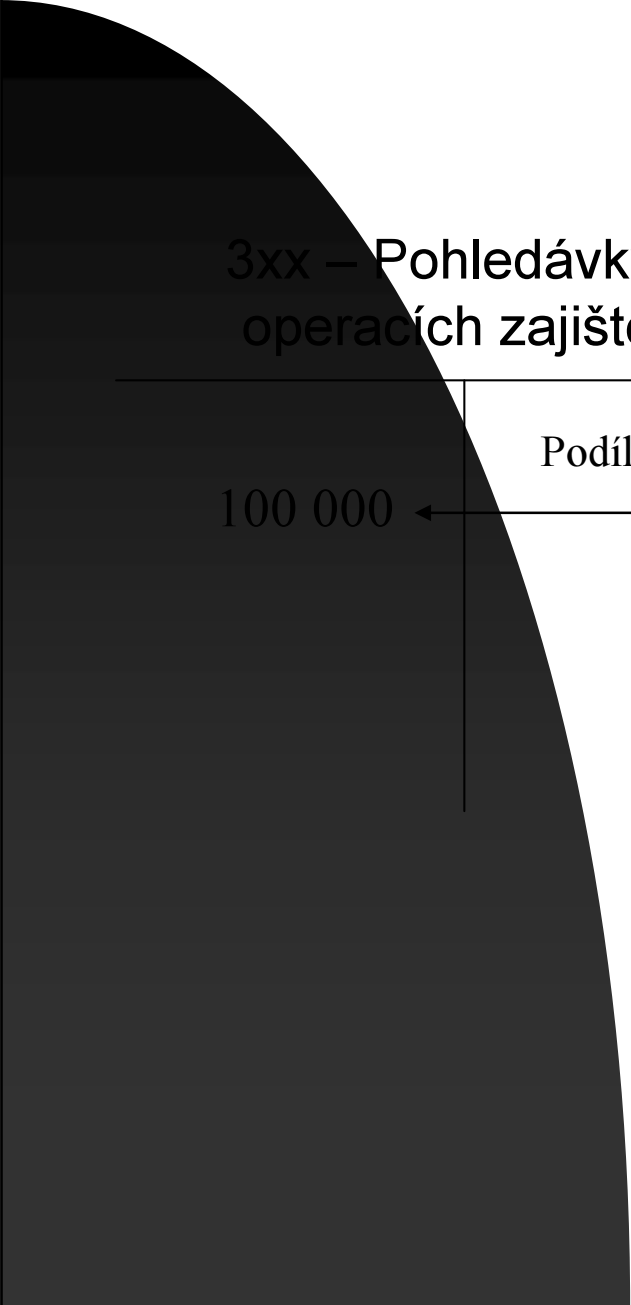
3xx – Pohledávky při operacích zajištění

5xx – Podíl zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění v NP

Podíl zajišťovatelů na nákladech na pojistná plnění

100 000

100 000

Další závazky účtované v této účtové skupině

- Dalšími závazky, které se účtují v této účtové skupině jsou např:
- závazky vůči zprostředkovatelům (makléřům),
- závazky z titulu finančního umístění jménem pojištěných (účt. skup. Finanční umístění v životním pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník),
- závazky ze zbývající části pojistného, které je pojišťovna povinna vrátit pojistníkovi v souvislosti se zánikem pojištění, atd.

Př. Makléř pracující pro pojišťovnu uzavřel pojistnou smlouvu s klientem v oblasti životního pojištění, za což podle smlouvy s pojišťovnou obdrží provizi ve výši 500 Kč. Zaúčtujte.

Řešení:

Provize makléři představuje pro pojišťovnu náklad účtovaný na účtu 5xx - Pořizovací náklady (výdaje) na pojistné smlouvy životního pojištění a zároveň do okamžiku proplacení závazek zaúčtovaný na účtu 3xx - Závazky vůči zprostředkovatelům (makléřům).

Účtování:

5xx - Pořizovací náklady
(výdaje) na pojistné
smlouvy životního pojištění

3xx - Závazky vůči
zprostředkovatelům
(makléřům).

